

Tisková zpráva

Rozdělení Československa: 30 let od vzniku samostatné ČR a SR

- ⊙ Rozdělení Československa je ve srovnání s jinými historickými událostmi období od roku 1989 vnímáno relativně nejhůře.
- ⊙ Polovina občanů (50 %) dnes považuje tento krok za správný, 39 % jej hodnotí jako nesprávný, přičemž o něco kritičtěji rozdělení Československa v tomto směru vnímají lidé, kteří jsou jeho pamětníky.
- ⊙ I v tomto šetření se potvrdilo mínění o blízkém vztahu obou států a občané České republiky si většinou myslí, že by takový i měl být.

Zpracoval:

Jan Červenka

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

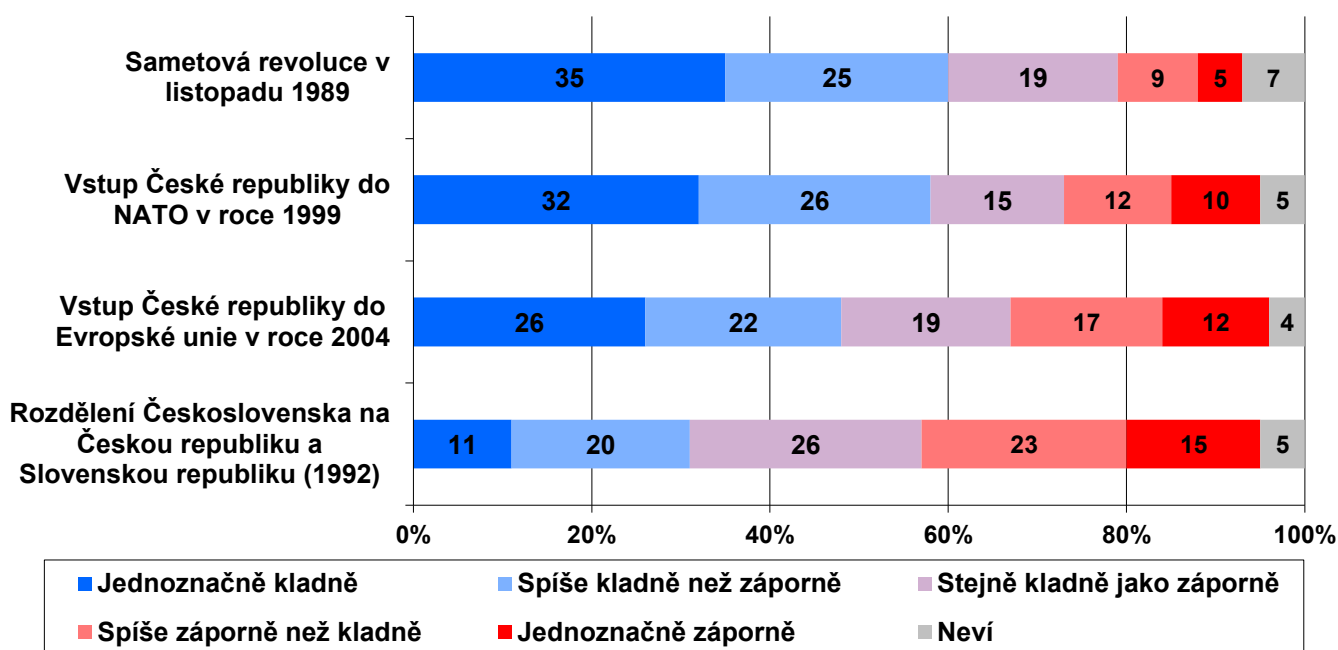
Tel.: 210 310 586; e-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

Při příležitosti výročí třiceti let od rozdělení Československa na dvě samostatné republiky provedlo Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i., výzkum mapující názory české veřejnosti ohledně rozdělení i vzniku samostatných států. Podobný výzkum byl realizován rovněž před pěti lety, proto tato tisková zpráva obsahuje jak aktuální údaje, tak časové srovnání.

První z otázek zjišťovala vnímání rozdělení federace v kontextu jiných historických událostí.

Graf 1: Hodnocení vybraných událostí naší novodobé historie (%)¹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 8. 9. – 8. 11. 2022, 821 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

¹ Otázka: „Teď se ohlédneme do minulosti. Jak hodnotíte následující události? n) Sametová revoluce v listopadu 1989, u) rozdělení Československa na Českou republiku a Slovenskou republiku (1992), r) vstup České republiky do NATO v roce 1999, s) vstup České republiky do Evropské unie v roce 2004.“ Možnosti odpovědí: jednoznačně kladně, spíše kladně než záporně, stejně kladně jako záporně, spíše záporně než kladně, jednoznačně záporně.

Tabulka 1a: Pozitivní hodnocení vybraných událostí naší novodobé historie – časové srovnání (%)

	2012	2014	2017	2018	2019	2022
Listopad 1989	63	61	67	72	66	60
Vstup České republiky do NATO	-	43	-	52	49	58
Vstup ČR do EU	38	35	44	49	45	48
Vznik samostatné České republiky (1993)	46	47	53	55	50	-
Rozdělení Československa (1992)	38	-	42	-	-	31

Pozn.: Údaje v tabulce představují součty podílů pozitivního hodnocení daných událostí. V letech 2012 a 2017 (údaje kurzívou v šedě stínovaných sloupcích) hodnocení probíhalo na sedmibodové škále, takže srovnání s těmito údaji lze brát pouze jako orientační.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Tabulka 1b: Negativní hodnocení vybraných událostí naší novodobé historie – časové srovnání (%)

	2012	2014	2017	2018	2019	2022
Listopad 1989	18	12	14	9	12	14
Vstup České republiky do NATO	-	22	-	15	22	22
Vstup ČR do EU	38	34	32	22	27	29
Vznik samostatné České republiky (1993)	26	23	21	18	20	-
Rozdělení Československa (1992)	37	-	31	-	-	38

Pozn.: Údaje v tabulce představují součty podílů negativního hodnocení daných událostí. V letech 2012 a 2017 (údaje kurzívou v šedě stínovaných sloupcích) hodnocení probíhalo na sedmibodové škále, takže srovnání s těmito údaji lze brát pouze jako orientační.

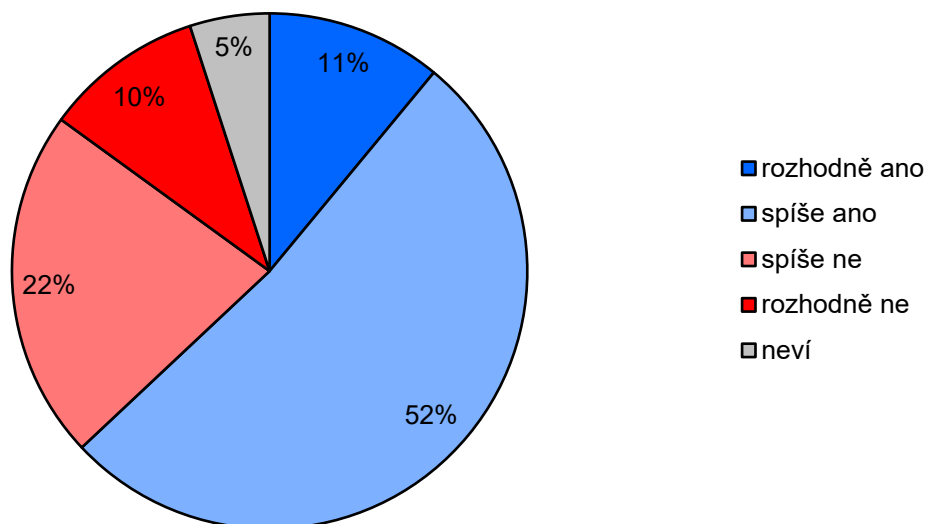
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Jak ukazují výsledky v grafu 1, rozdělení Československa na Českou republiku a Slovenskou republiku hodnotí převážně pozitivně 31 % dotázaných, 26 % k rozdělení zaujímá ambivalentní či neutrální postoj (stejně kladně jako záporně) a 38 % rozdělení Československa hodnotí spíše negativně. Pro srovnání na Slovensku ve výzkumu Inštitútu pre verejné otázky (IVO) v srpnu 2022, který realizovala agentura Focus, rozdělení Československa na Českou republiku a Slovenskou republiku spíše pozitivně hodnotilo 35 % oslovených občanů SR, 32 % zaujalo ambivalentní či neutrální postoj a 27 % rozdělení hodnotilo převážně negativně. Jak přitom ukazují údaje v tabulkách 1a a 1b, aktuální hodnocení rozdělení Československa se zdá být kritičtější, než bylo před pěti lety v době blížícího se 25. výročí, kdy (byť na odlišné, sedmibodové škále, což je třeba mít při srovnání na paměti, i když údaje u jiných položek nenaznačují, že by se odpovědi respondentů v rámci obou škál rozdělovaly výrazně odlišně a že by samy o sobě odlišné škály mohly vést až k obrácení poměru pozitivního a negativního hodnocení u jedné a té samé položky) pozitivní hodnocení nad negativním zřetelně převažovalo. V roce 2012 pak byly oba podíly pozitivního i negativního hodnocení statisticky vyrovnané. Zde můžeme doplnit, že i na Slovensku byl zaznamenán trend zhoršování daného hodnocení, jehož pozitivní podíl klesl z 45 % v roce 2012 a 40 % v roce 2017 na aktuálních 35 %. Tabulky 1a a 1b zároveň ukazují, že vznik samostatné České republiky, který v aktuálním šetření jako samostatná položka nefiguroval a který je fakticky opačnou stranou téže události, tj. rozdělení Československa na Českou republiku a Slovenskou republiku, byl vždy hodnocen zřetelně příznivěji. V kontextu ostatních zkoumaných událostí, z nichž relativně nejpozitivněji je hodnocena listopadová revoluce roku 1989, si rozdělení Československa stojí zřetelně nejhůře. V letech 2012 a 2017 mu v tomto ohledu konkuroval vstup ČR do EU, jehož hodnocení se ale na rozdíl od rozdělení federace oproti letům 2012 i 2017 spíše zlepšilo. U listopadové revoluce je aktuální hodnocení srovnatelné s rokem 2014, v období let 2017 až 2019 byl v jejím případě podíl převážně pozitivního hodnocení vyšší, ale podíl negativního hodnocení s výjimkou roku 2018 byl vždy srovnatelný s aktuálním hodnocením. V případě hodnocení vstupu do NATO aktuální výzkum zaznamenal zvýšený podíl převážně kladného hodnocení, což je pravděpodobně důsledek vývoje situace v souvislosti s probíhajícím rusko-ukrajinským ozbrojeným konfliktem.

Podrobnější analýza ukázala, že negativní hodnocení rozdělení Československa výrazně narůstá spolu se zvyšujícím se věkem. Pozitivní hodnocení je častější mezi absolventy vysokých škol, těmi, kdo se politicky řadí jednoznačně na pravici, důvěřují současné vládě a nedůvěřují prezidentovi, regionálně pak v Praze nebo ve Zlínském kraji. Negativní

hodnocení rozdělení je častější mezi lidmi, kteří se politicky řadí jednoznačně na levici, kteří nedůvěřují vládě nebo naopak důvěřují prezidentovi, a dotázanými z Jihomoravského, Libereckého či Královéhradeckého kraje.

Graf 2: Mohou být Češi hrdí na svou vlast? (%)²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 8. 9. – 8. 11. 2022, 821 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Další otázka zjišťovala, zda občané ČR podle mínění respondentů po téměř třiceti letech existence samostatné ČR mohou být hrdí na svou vlast. Jak ukazují výsledky v grafu 2, více než třípětinová většina (63 %) s tím, že občané ČR na svou vlast mohou být hrdí, souhlasí, v tom 11 % rozhodně a 52 % spíše, opačný názor vyjádřila necelá třetina dotázaných (32 %), když 22 % odpovědělo, že spíše ne, a 10 % uvedlo, že rozhodně ne. Zbýlých 5 % zůstalo nerozhodnuto.

Podrobnější analýza ukázala, že názory na danou otázku jsou statisticky významně propojeny s hodnocením rozdělení Československa. Ti, kdo rozdělení hodnotí jednoznačně či převážně pozitivně, si častěji myslí, že občané ČR mohou být na svou vlast hrdí, se zhoršujícím se hodnocením podíl tohoto přesvědčení klesá, a naopak roste podíl těch, kdo si myslí, že důvody k hrdosti na svou vlast občané ČR spíše či rozhodně nemají. Že na svou vlast občané ČR rozhodně nemohou být hrdí, si častěji myslí lidé ve věku od 65 let výše, lidé se středním vzděláním nebo vyučením bez maturity, ti, kdo se politicky řadí jednoznačně na levici, respondenti nedůvěřující současné vládě, a obyvatelé kraje Vysočiny nebo Libereckého kraje. Naopak odpověď „rozhodně ano“ se více objevovala u dotázaných ve věku od 20 do 29 let, u těch, kdo se politicky řadí jednoznačně na pravici, a u respondentů důvěřujících současné vládě.

Následně měli dotázaní odpovídat na otevřené otázky, při jakých událostech pociťovali hrdost³ či naopak hanbu⁴ jako občané České republiky, přičemž v obou případech mohli uvádět až tři odpovědi. V případě pocitu hrdosti celkem 55 % oslovených na otázku buď vůbec neodpovědělo (8 %) nebo řeklo, že neví (47 %), a další 2 % uvedla, že nikdy nic takového nepociťovala. V konkrétních případech, které si respondenti vybavili, pak jednoznačně dominovaly různé sportovní úspěchy nebo události, což uvedlo 29 % dotázaných. Různé mezinárodněpolitické události, hlavně vstup ČR do NATO nebo do EU, ale i pomoc Ukrajině či odsun sovětských vojsk, uvedlo 14 % oslovených, vnitropolitickou událost, což bylo nejčastěji spojeno se zvolením nebo působením Václava Havla, ale kam bylo zařazeno i vícekrát zmiňované poklidné rozdělení Československa zmínilo 10 % dotázaných, 6 % uvedlo listopadovou revoluci, popřípadě demokracii, možnost svobodně volit a podobně, 4 % uvedla kulturu, umění či památky, 3 % zmínila ekonomiku,

² Znění otázky: „Samostatná Česká republika má za sebou skoro 30 let své existence. Kdybyste měl zhodnotit, čeho Česká republika dosáhla za 30 let své samostatnosti, souhlasil byste s názorem, že občané ČR můžou být hrdí na svou vlast? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“

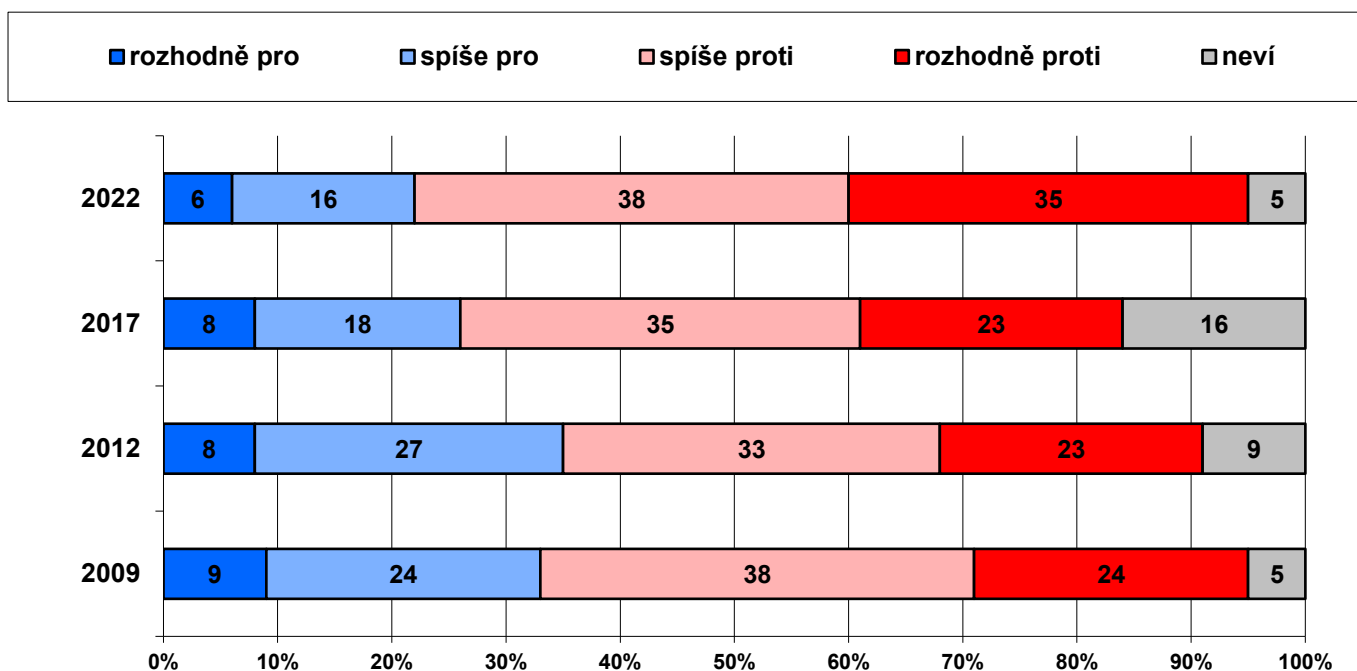
³ Znění otázky: „Za těch 30 roků se toho stalo hodně. Mohli byste si vzpomenout na ty události, při kterých jste jako občan ČR měl pocit hrdosti? Uveďte prosím maximálně 3 odpovědi.“

⁴ Znění otázky: „A mohli byste teď uvést také události, při kterých jste jako občan ČR měl pocit hanby? Uveďte prosím maximálně 3 odpovědi.“

podobně 3 % uvedla různé typy svobod (nejčastěji cestování za hranice), po 2 % nabraly věda, zdravotnictví a také chování lidí, zejména pak projevy solidarity při živelných pohromách a podobně. Jiné odpovědi byly méně časté.

V případě pocitu hanby se rovněž nadpoloviční většina (57 %) uchýlila buď k odmítnutí odpovědi (10 %), nebo k odpovědi, že neví (47 %). U konkrétních odpovědí zde přitom jednoznačně dominuje domácí politika, chování či působení našich politiků a podobně, což tvořilo 43 % případů odpovědí, přičemž alespoň jednu takovou odpověď uvedlo 30 % dotázaných, tj. výrazná většina těch, kdo na danou otázku dali nějakou konkrétní odpověď, přičemž část z nich takové odpovědi uvedla dvě nebo tři. Tyto odpovědi zahrnovaly řadu možností vesměs se odvíjejících od vlastních politických preferencí a velkou část z nich tvořilo kritické vymezování se vůči stávajícímu i oběma bývalým prezidentům, proti zejména posledním dvěma vládám a jejich premiérům či dalším členům, konfliktům při jednáních v parlamentu i jinde, politickým stranám a podobně, ale i rozdělení Československa uskutečněné bez referenda. Z jiných možností, které byly podstatně méně časté, byla více jmenována privatizace, rozprodej národního majetku a jeho vytunelování (7 %), zahraničně či mezinárodněpolitické události (6 %), přičemž kromě těch, které se objevovaly už v případě hrdosti, akorát s opačným hodnocením, tu bylo vícekrát zmíněno bombardování Jugoslávie, případně uznání Kosova, nezvládnutí předsednictví EU a jiné záležitosti. 3 % jako důvod pro stud zmínila stav ekonomiky, další 3 % uvedla různé, vesměs nedořešené kauzy a aféry a 2 % uvedla chování lidí nebo korupci. Ostatní uváděné možnosti byly méně časté.

Graf 3: V roce 1993 bylo Československo rozděleno na Českou a Slovenskou republiku. Byl jste tehdy pro nebo proti rozdělení?⁵

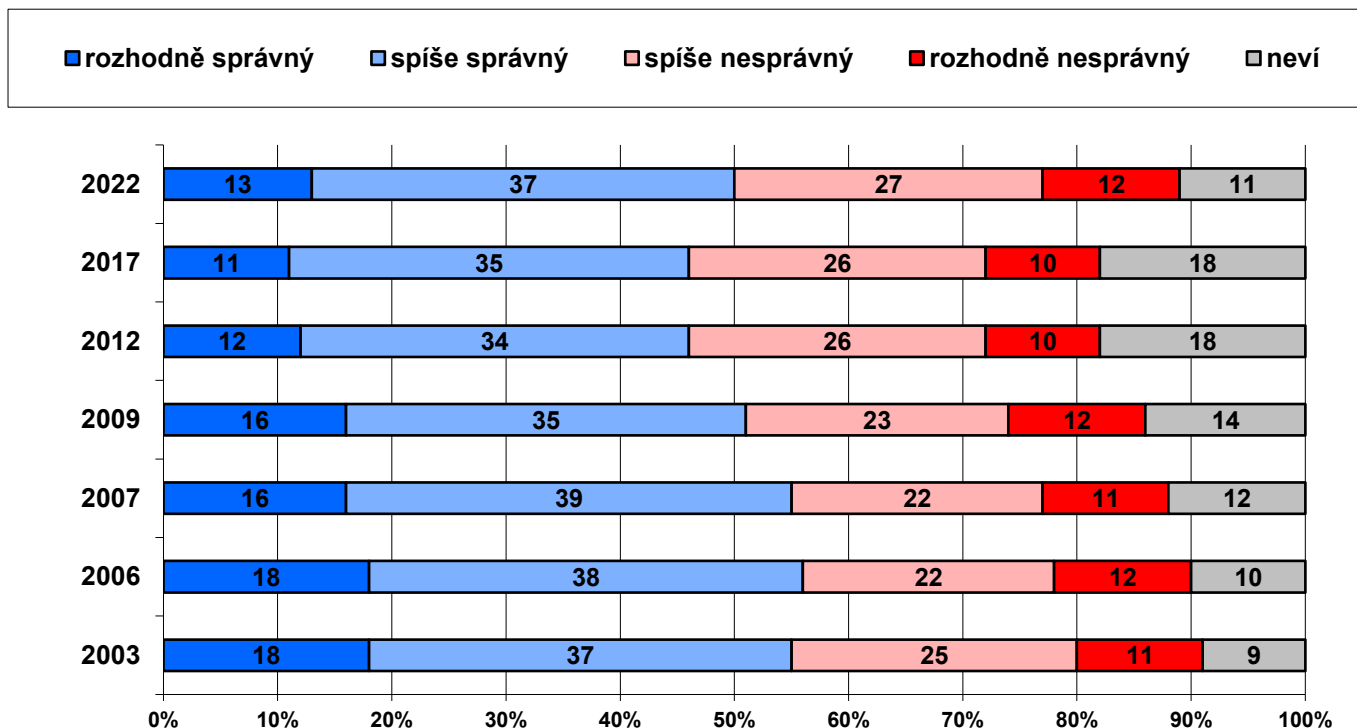

Pozn.: Do údajů v grafu nejsou zahrnuty odpovědi „netýká se, byl tehdy příliš mladý“. V roce 2009 tyto odpovědi tvořily 24 % odpovědí v rámci celého souboru, v roce 2012 27 %, v roce 2017 31 % a v roce 2022 33 %. V letech 2003, 2006 a 2007 byla stejná otázka pokládána bez možnosti odpovědi „netýká se, byl tehdy příliš mladý“, takže respondenti z této kategorie vesměs odpovídali, že neví. V roce 2007 se přitom 6 % vyjádřilo, že v roce 1992 bylo rozhodně pro rozdělení, 19 % bylo spíše pro, 30 % bylo spíše proti, 22 % bylo rozhodně proti a 23 % uvádělo, že neví. V roce 2006 bylo podle vlastního vyjádření v době dělení federace 7 % rozhodně pro, 18 % spíše pro, 32 % spíše proti a 21 % rozhodně proti při 22 % odpovědí neví. V lednu 2003, kdy byla tato retrospektivní otázka pokládána poprvé, 8 % uvádělo, že bylo rozhodně pro, 18 % bylo spíše pro, 33 % bylo spíše proti, 26 % bylo rozhodně proti a 15 % odpovědělo, že neví.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

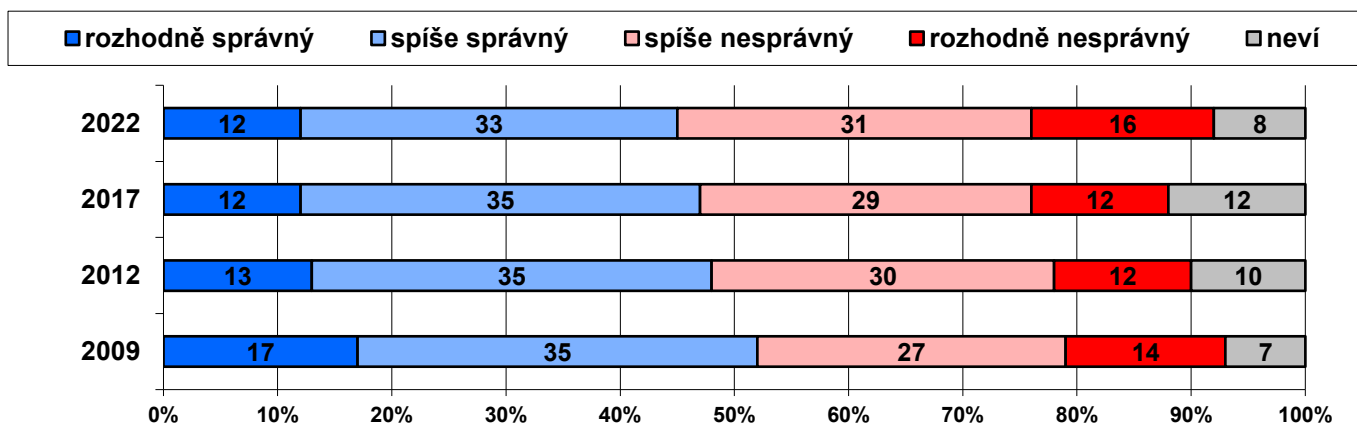
⁵ Znění otázky: „V roce 1993 bylo rozděleno Československo na Českou a Slovenskou republiku. Pokuste se prosím vzpomenout si, zda jste byl tehdy pro, nebo proti rozdělení. Byl jste rozhodně pro, spíše pro, spíše proti, rozhodně proti?“

Graf 4: V roce 1993 bylo Československo rozděleno na Českou a Slovenskou republiku. Jak tento krok dnes hodnotíte?⁶

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Graf 5: V roce 1993 bylo Československo rozděleno na Českou a Slovenskou republiku. Jak tento krok dnes hodnotíte? (pouze pamětníci)

Pozn.: Do výsledků v grafu jsou zahrnuty pouze odpovědi dotázaných, kteří v otázce na jejich postoj k rozdělení Československa v době, kdy k němu došlo, neuvodili, že se jich to netýká, že byli ještě příliš mladí.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

⁶ Znění otázky: „Jak tento krok dnes hodnotíte? Byl rozhodně správný, spíše správný, spíše špatný, rozhodně špatný?“

Další dvě otázky zkoumaly postoje dotázaných k rozdělení Československa, a to jednak retrospektivně, jak si pamatují své postoje k rozdělení státu v době, kdy k němu došlo, pokud už byli dostatečně staří, aby k dané otázce tehdy zaujímali nějaké stanovisko, a jednak ze svojí současné perspektivy. Výsledky zachycují grafy 3 až 5. Graf 4, který zobrazuje současné postoje k rozdělení Československa z pohledu všech dotázaných, ukazuje, že v poměru 50 % ku 39 % převládá názor o správnosti rozdělení Československa nad názorem, že šlo o krok nesprávný. Toto aktuální rozložení názorů se zásadním způsobem neliší od výsledků předchozích šetření z let 2012 a 2017, i když v porovnání s nimi došlo ke snížení podílu nerozhodných odpovědí „neví“ (o 7 procentních bodů), který se promítl do marginálního zvýšení podílu pozitivního (o 4 procentní body) i negativního (o 3 procentní body) hodnocení. Tento nejednoznačný posun přitom zcela nekoresponduje s citelným zhoršením hodnocení rozdělení Československa v kontextu jiných historických událostí, kde ovšem užitá škála operuje s hodnotícími kategoriemi na ose kladně/záporně a používá střední neutrální či smíšenou variantu hodnocení, zatímco zde se hodnotí správnost či nesprávnost daného kroku na čtyřbodové škále.⁷ Vzhledem k tomu, že hodnotový soud „správný“ může být v daném kontextu vnímán i jako nutný, vynucený, nevyhnutelný a podobně, což se vůbec nemusí krýt s hodnocením kladně/záporně ve smyslu líbí/nelíbí, nejsou tyto dvě rozdílné tendence nutně v rozporu. Graf 5 nabízí odpovědi na stejnou otázku mezi samotnými „pamětníky“ rozdělení, tedy těmi, kdo rozdělení sami ještě zažili a podle vlastního mínění k němu tehdy mohli již zaujmout nějaký postoj. Z grafu 5 přitom vyplývá, že mezi těmito pamětníky jsou aktuálně podíly přesvědčení o správnosti či nesprávnosti prosazení rozdělení Československa prakticky vyrovnané s mírným, statisticky nevýznamným převysením na straně hodnocení „nesprávný“ (47 % proti 45 %), což představuje určitou změnu oproti rokům 2017, 2012 i 2009, kdy mezi „pamětníky“ hodnocení rozdělení jako správného kroku mírně převažovalo, i když i tehdy bylo díky vyššímu podílu hodnocení rozdělení jako nesprávného kritičtější než hodnocení ze strany všech respondentů. V aktuálním šetření mezi pamětníky narostl podíl hodnocení rozdělení Československa jako nesprávného o 6 procentních bodů ve srovnání s rokem 2017. Zdálnivě paradoxně tak nejvýraznější posuny zaznamenáváme v případě retrospektivního hodnocení, které nabízí graf 3 a u kterého se deklarovaná podpora rozdělení mezi roky 2012 a 2022 snížila o 13 procentních bodů, zatímco odpor o 17 procentních bodů vzrostl. Tyto změny v retrospektivním hodnocení nejsou až tak překvapivé, zvláště když si uvědomíme, že na podzim roku 1992 v tehdejších výzkumech IVVM v české části federace podpora rozdělení státu (na rozdíl od Slovenska) převažovala.⁸ Kromě toho, že daný výsledek opětovně doložil dobře známou nespolehlivost podobných retrospektivních výpovědí včetně těch, které se týkají vlastní osoby, daný posun velmi dobře (na rozdíl od aktuálního hodnocení rozdělení ze současné perspektivy na škále správný/nesprávný) koresponduje se zhoršením hodnocení rozdělení československé federace na škále kladně/záporně, jež ukázala první analyzovaná otázka zkoumající rozdělení v kontextu jiných historických událostí.

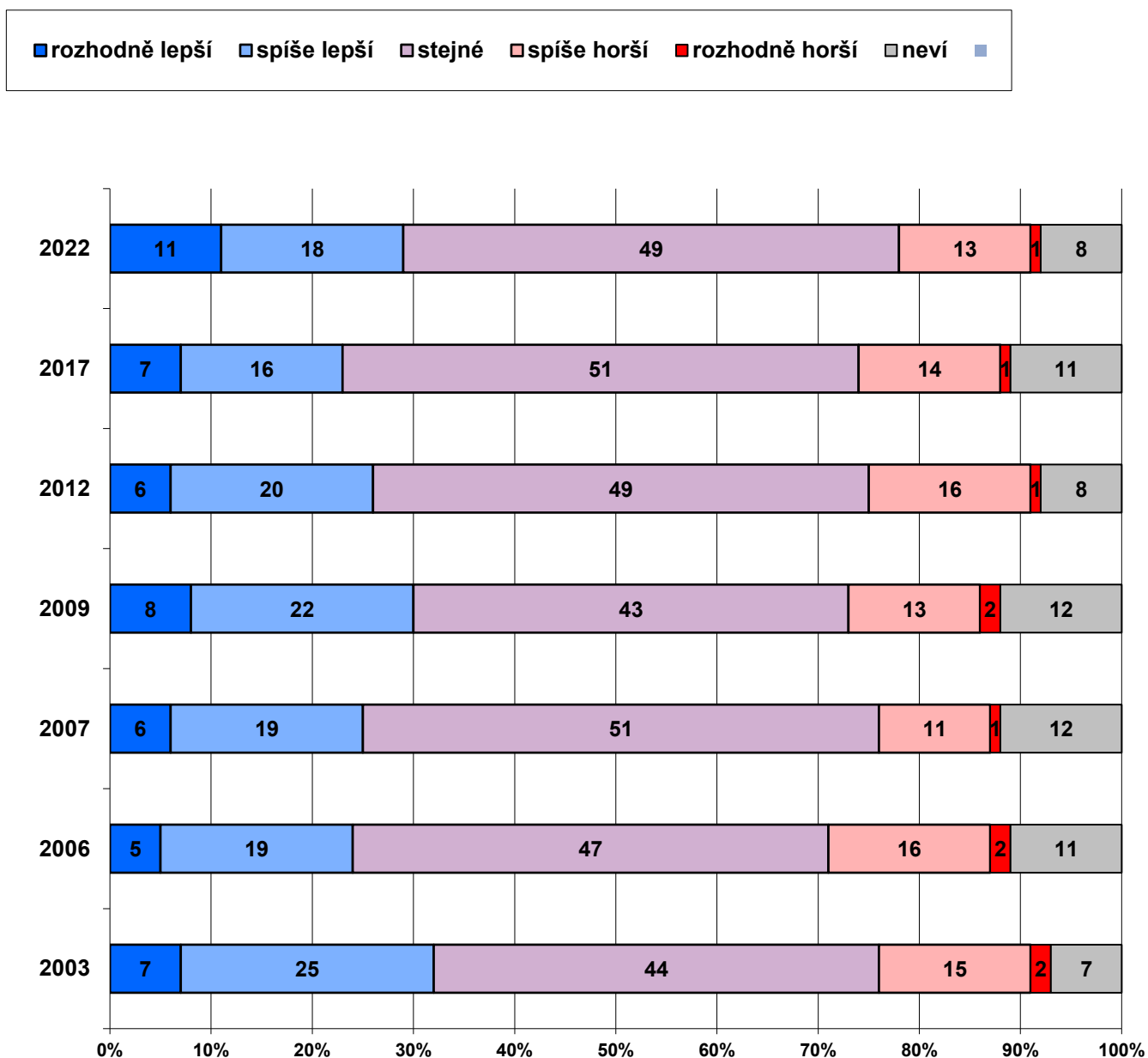
Názory na to, zda bylo rozdělení federace krokem správným nebo nesprávným se liší dle věku. Jako nesprávný tento postup pocítují zejména lidé starší 65 let. Naopak za správný je ve zvýšené míře pokládají lidé ve věku od 30 do 39 let, mezi nejmladšími respondenty je vyšší podíl nerozhodných. Z hlediska vzdělání příznivěji rozdělení hodnotí absolventi vysokých škol, za nesprávné je ve zvýšené míře mají lidé vyučení a se středoškolským vzděláním bez maturity. Stejně tak se zde objevil zřetelný rozdíl z hlediska sebezafazení na škále levice-pravice. Ti, kdo se řadí jednoznačně na levici, častěji rozdělení hodnotí jako nesprávný krok, u těch, kdo se řadí jednoznačně na pravici, je to naopak. Analogický rozdíl se objevuje rovněž z hlediska důvěry k současné vládě.

Poměrně tradičním tématem při hodnocení Česka a Slovenska jak v politické, tak ve společenské rovině, jsou vztahy obou národů. Jak je vidět, podle přibližně poloviny českých občanů (49 %) jsou současné vztahy stejné jako před rozdělením, více než čtvrtina (29 %) je považuje za lepší a 14 % za horší. Tento postoj je přitom v čase relativně stabilní, i když v aktuálním výzkumu vzrostl podíl hodnotících vztahy jako lepší proti roku 2017 o 6 procentních bodů. Od výsledku zaznamenaného v roce 2012 se však významně neliší.

⁷ Mezi oběma otázkami, respektive oběma proměnnými, které tyto otázky tvoří, existuje přitom velmi silná korelace na úrovni 0,743 ve vyjádření Spearmanova indexu pořadové korelace.

⁸ Viz Červenka, J., P. Tabery 2013. „Rozdělení ČSFR: Kde jsme byli a kde jsme?“ Pp. 147-160 in Bůtora, M., G. Mesežnikov, Z. Bůtorová, M. Kollár. *Odkiaľ a kam: 20 rokov samostatnosti*. Bratislava: Inštitút pre verejnú otázku a Kalligram, 2013. ISBN 978-80-89345-42-7

Graf 6: Současné vztahy Čechů a Slováků oproti době před rozdělením jsou:⁹

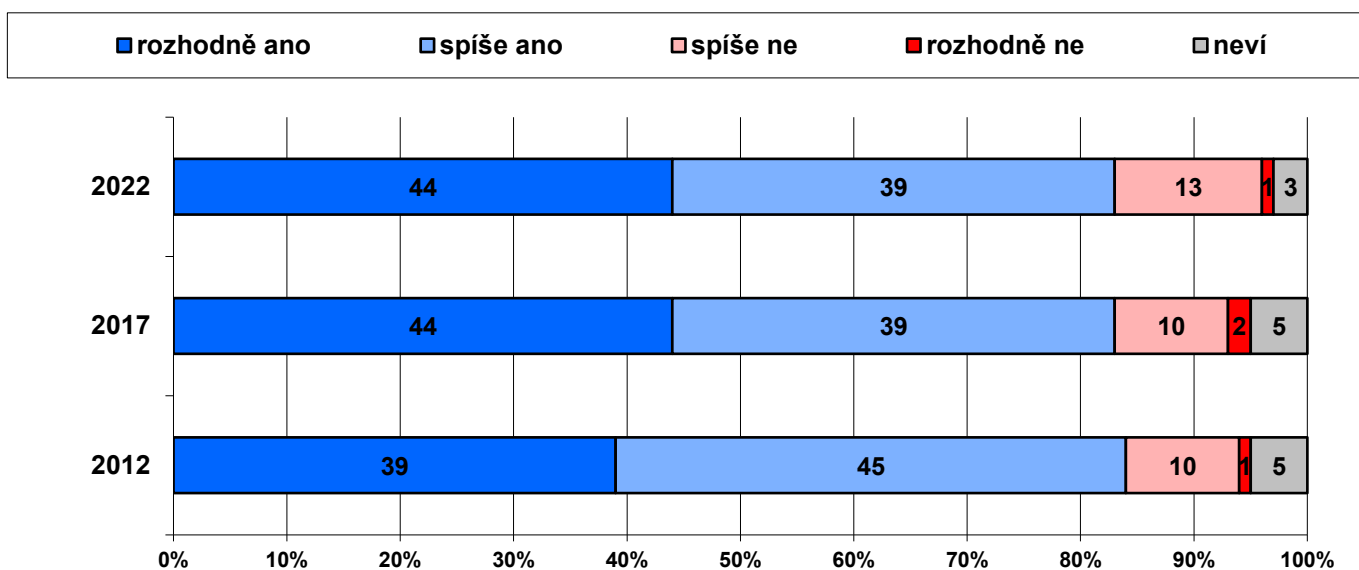

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

K tomu, nakolik výjimečné jsou vztahy obou států, míří i normativní otázka, zda by tyto vztahy měly být bližší než s ostatními sousedními zeměmi. Naprostá většina obyvatel České republiky (83 %) je v tomto případě přesvědčena, že by tomu tak být mělo, tedy že by vztahy obou zemí měly být užší. Tento názor se přitom oproti měřením konaným před pěti a deseti lety v podstatě nezměnil.

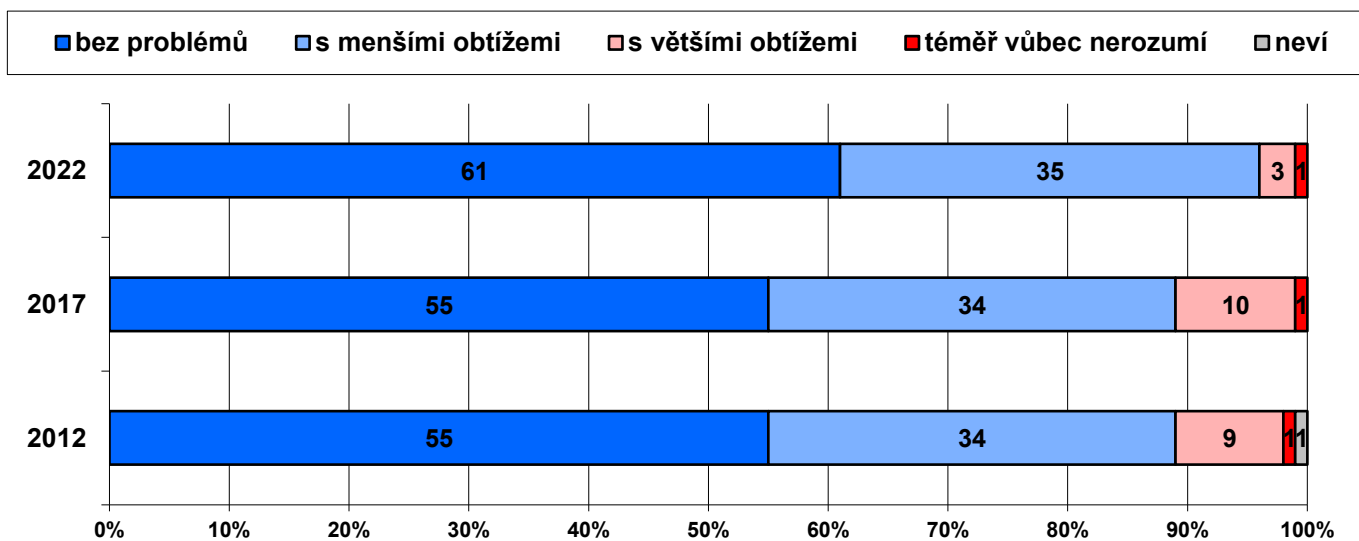
⁹ Znění otázky: „Jsou podle Vás současné vztahy mezi Čechy a Slovaky oproti době před rozdělením rozhodně lepší, spíše lepší, stejné, spíše horší, rozhodně horší?“

Graf 7: Měla by Česká republika mít se Slovenskem bližší vztahy než s ostatními sousedními zeměmi?¹⁰

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Graf 8: Nakolik lidé rozumí slovenštině?¹¹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Součástí zmíněné blízkosti obou společností je i schopnost porozumět jazyku druhého národa. Jak je vidět z grafu 8, subjektivní pocit porozumění slovenštině je u českých občanů velmi vysoký, když více než tři pětiny (61 %) deklarují, že rozumí bez problémů, a další více než třetina (35 %) rozumí jen s menšími obtížemi. Oproti letům 2012 a 2017 se už tak vysoký podíl bezproblémového porozumění slovenštině o dalších 6 procentních bodů zvýšil, a to hlavně na úkor podílu porozumění s většími obtížemi, který poklesl. Klíčovým rozlišujícím faktorem je v tomto případě věk. V nejmladší kategorii 15 až 19 let deklaruje bezproblémové porozumění pouze 25 % lidí, přičemž v kategorii 65 a více let jsou to

¹⁰ Znění otázky: „Měla by podle Vás Česká republika mít se Slovenskem bližší vztahy než s ostatními sousedními zeměmi? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“

¹¹ Znění otázky: „Nakolik rozumíte slovenštině? Bez problémů, s menšími obtížemi, s většími obtížemi, téměř vůbec nerozumíte.“

téměř čtyři pětiny (79 %). Naopak větší obtíže, nebo že nerozumí vůbec, připouští 18 % lidí z nejmladší věkové skupiny, zatímco mezi dotázanými od 55 let výše se nikdo takový v šetření neobjevil (viz tabulku 2).

Tabulka 2: Nakolik lidé rozumí slovenštině? (rozdíly podle věku v %)

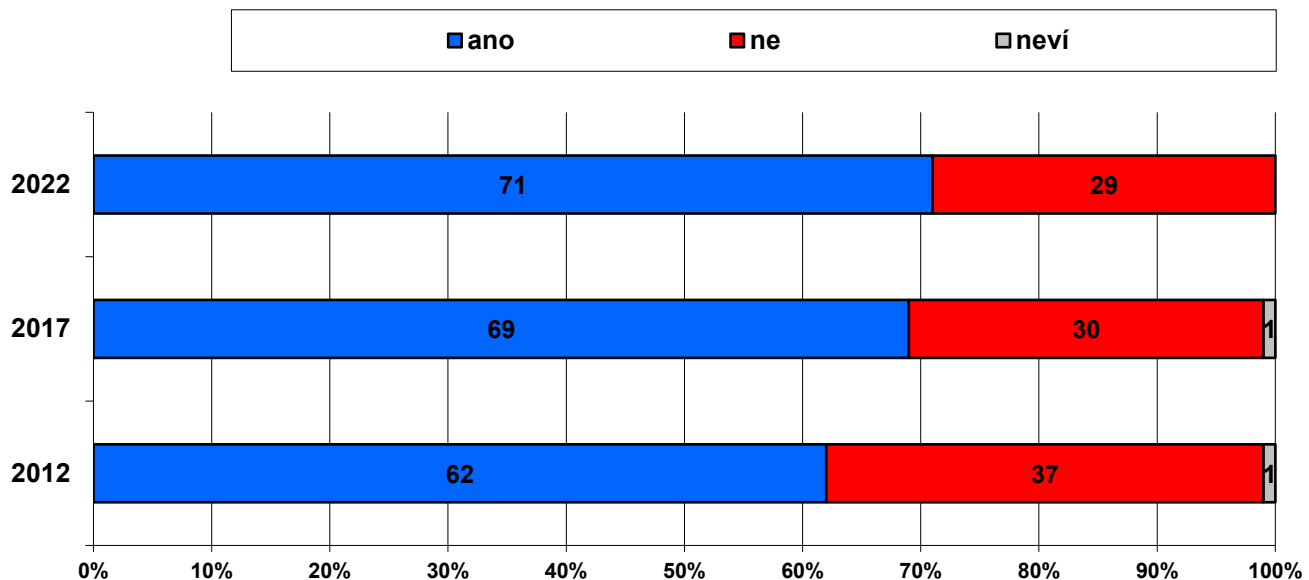
	15-19 let	20-29 let	30-39 let	40-54 let	55-64 let	65 a více let
bez problémů	25	51	46	61	69	79
s menšími obtížemi	50	39	46	37	31	21
s většími obtížemi	10	10	4	1	0	0
téměř vůbec nerozumí	8	0	4	1	0	0

Pozn.: Procenta ve sloupci. Dopočet do 100 procent tvoří odpovědi neví.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 8. 9. – 8. 11. 2022, 821 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Poslední zjišťovanou otázkou bylo, nakolik časté jsou osobní kontakty Čechů a Slováků. Jak je vidět z grafu 9, osobní kontakty jsou poměrně běžné, více než dvě třetiny dospělé populace České republiky deklaruje, že mají přátele nebo známé mezi Slováky. Co se týče rozdílů v kontaktech s lidmi slovenské národnosti mezi jednotlivými věkovými skupinami, jedinou skupinou, která se významně odlišuje, je nejmladší věková kohorta od 15 do 19 let, kde je podíl lidí s kontakty na Slovensku nižší (40 %). Frekvence kontaktů se rovněž zvyšuje s rostoucím vzděláním.

Graf 9: Má přátele/známé mezi Slováky?¹²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

¹² Znění otázky: „Řekněte, prosím, máte přátele nebo známé mezi Slováky? Ano, ne.“

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	<i>Naše společnost, v22-09</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v. v. i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
Termín terénního šetření:	<i>8. 9. – 8. 11. 2022</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Vážení dat:	<i>Vzdělání X NUTS2, věk X NUTS2, pohlaví X kraj, velikost místa bydliště X věk, vzdělání X věk</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>821</i>
Počet tazatelů:	<i>75</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – dotazování CAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PD_101b, PD_131, PO_9, PO_11, PD_130, PD_132, PO_10, PO_66, PO_100, PO_101</i>
Kód zprávy:	<i>po230102</i>
Zveřejněno dne:	<i>2. ledna 2023</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různě velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v. v. i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v. v. i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.